

सूचना

- (1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
  - (2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत न विसरता बॉलपेनने लिहावा.
-
- (3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
  - (4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.
  - (ब) आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्याच विषयाचे प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आले आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून घ्यावा.
  - (5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
  - (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
  - (7) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील”.

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

X13

2

A

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. 0.5 kg वस्तुमानाची एक वस्तु वर फेकली असता ती जास्तीत जास्त 5 मीटर वर जात असेल तर गुरुत्वबलाने केलेले कार्य _____ असेल.

- (1) - 24.5 erg (2) 24.5 J
(3) - 2.45 J (4) - 24.5 J

A body of mass 0.5 kg is thrown and it reaches a maximum height of 5 m. The work done by the force of gravity during this vertical displacement is _____.

- (1) - 24.5 erg (2) 24.5 J
(3) - 2.45 J (4) - 24.5 J

2. विद्युतक्षेत्रामध्ये अनंत अंतरावरून हव्या असलेल्या बिन्दूपर्यंत एक एकक धन विद्युतभार आणण्यासाठी क्षेत्राच्या विरुद्ध दिशेने करावे लागणारे कार्य म्हणजे त्या बिंदूचा _____ म्हटले जाते.

- अ. विद्युत विभव ब. विद्युत प्रवाह
क. विद्युत विरोध ड. विद्युत कार्य

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ (2) अ आणि ब
(3) क आणि ड (4) फक्त क

The amount of work done to bring a unit positive charge from infinity to that point against the direction of electric intensity is called _____.

- a. Electric potential b. Electric current
c. Electric resistance d. Electric work

Answer options :

- (1) Only a (2) a and b
(3) c and d (4) Only c

3. खालीलपैकी कोणती/कोणत्या अभिक्रिया प्रत्यक्षपणे होते/होतात ?

- अ. $4 \text{ Li} + \text{O}_2 \longrightarrow 2 \text{ Li}_2\text{O}$
ब. $2 \text{ Na} + \text{O}_2 \longrightarrow \text{Na}_2\text{O}_2$
क. $\text{K} + \text{O}_2 \longrightarrow \text{KO}_2$

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ (2) फक्त अ आणि ब
(3) फक्त अ आणि क (4) अ, ब आणि क

Which of the following reaction/s actually takes/take place ?

- a. $4 \text{ Li} + \text{O}_2 \longrightarrow 2 \text{ Li}_2\text{O}$
b. $2 \text{ Na} + \text{O}_2 \longrightarrow \text{Na}_2\text{O}_2$
c. $\text{K} + \text{O}_2 \longrightarrow \text{KO}_2$

Answer options :

- (1) Only a (2) Only a and b
(3) Only a and c (4) a, b and c

4. जोड्या जुळवा :

<i>I</i>		<i>II</i>	
अ. s स्थंभ		i. Sm	
ब. p स्थंभ		ii. S	
क. d स्थंभ		iii. Sb	
ड. f स्थंभ		iv. Sg	
		v. Sc	
		vi. Sr	

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	ii, vi	v	iv, v	i
(2)	v	i, vi	ii, iv	iii
(3)	vi	ii, iii	iv, v	i
(4)	vi	ii, v	iii, iv	i

Match the columns :

<i>I</i>		<i>II</i>	
a. s block		i. Sm	
b. p block		ii. S	
c. d block		iii. Sb	
d. f block		iv. Sg	
		v. Sc	
		vi. Sr	

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	ii, vi	v	iv, v	i
(2)	v	i, vi	ii, iv	iii
(3)	vi	ii, iii	iv, v	i
(4)	vi	ii, v	iii, iv	i

5. जलीय परिसंस्थेतील प्राथमिक उत्पादकता मुख्यत्वेकरून खालीलपैकी कशामुळे मर्यादित असते ?

- (1) तापमान
- (2) प्रदूषण
- (3) प्राथमिक भक्षकांकडून भक्षण
- (4) प्रकाश आणि पोषण उपलब्धता

Which of the following factors is/are mostly responsible for controlling primary productivity of an aquatic ecosystem ?

- (1) Temperature
- (2) Pollution
- (3) Predation by primary consumers
- (4) Light and nutrient availability

6. खालीलपैकी मेदात विरघळणारे जीवनसत्व कोणते आहे ?

- (1) जीवनसत्व अ (2) जीवनसत्व ब₁₂
 (3) जीवनसत्व क (4) जीवनसत्व ब₉

Which of the following is a fat soluble vitamin ?

- (1) Vitamin A (2) Vitamin B₁₂
 (3) Vitamin C (4) Vitamin B₉

7. जोड्या जुळवा :

- अ. व्हीपटेल रोग i. बटाटा
 ब. डायबॅक रोग ii. फुलकोबी
 क. खैरा रोग iii. लिंबू
 ड. अर्ली ब्लाइट रोग iv. भात

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iii	iv	ii	i
(3)	ii	iii	iv	i
(4)	iv	i	iii	ii

Match the following :

- a. Whiptail disease i. Potato
 b. Dieback disease ii. Cauliflower
 c. Khaira disease iii. Citrus
 d. Early blight disease iv. Rice

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iii	iv	ii	i
(3)	ii	iii	iv	i
(4)	iv	i	iii	ii

8. आवृत्तबीजी वनस्पतीमध्ये बीज कश्यामध्ये विकसित होते ?

- (1) फूल (2) फळ
 (3) बीजांडे (4) पुष्पकोष

In angiosperms, seed develops inside the

- (1) Flower (2) Fruit
 (3) Ovule (4) Perianth

9. खालीलपैकी कोणत्या संघाच्या प्रतिनिधीमध्ये शरीर रचना अत्यंत साधी व द्विपक्षीय सममिती असते ?

- (1) पॅरीफेरा (2) सिलॅटराटा
(3) चपटकृमी (प्लॅटीहेलमिथिस) (4) वलयांकित कृमी (अॅनीलीडा)

In which of the following phyla, the representatives have the simplest body design and bilateral symmetry ?

- (1) Porifera (2) Coelenterata
(3) Platyhelminthes (4) Annelida

10. योग्य जोड्या जुळवा :

- अ. गीता साने i. स्त्रीचे समाजातील स्थान व भूमिका
ब. दु.का. संत ii. सन्मार्ग
क. अनुसया लिमये iii. स्त्री जीवन अन्वय व अर्थ
ड. मा.म. देशमुख iv. भारतीय स्त्री जीवन

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iv	iii	i	ii
(3)	iii	iv	ii	i
(4)	ii	i	iv	iii

Match the pairs :

- a. Geeta Sane i. Striche Samajatil Sthan va Bhumika
b. D.K. Sant ii. Sanmarg
c. Anusaya Limaye iii. Stree Jeevan Anvaya va Artha
d. M.M. Deshmukh iv. Bharatiya Stree Jeevan

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iv	iii	i	ii
(3)	iii	iv	ii	i
(4)	ii	i	iv	iii

11. नागपूर जवळ कामटी व टाकळी येथे कंपनीच्या फौजा होत्या. त्यातील काही शिपायांनी 13 जून 1857 रोजी बंड पुकारण्याचे ठरविले. त्या बंडाचे सूत्रधार कोण होते ?

- (1) बापूराव व वेंकटराव
(2) सीतारामपंत व बाकाबाई
(3) इनायतुल्ला खान, विलायत खान, नवाब कादर खान आणि दीदार खान
(4) सीतारामपंत, वेंकटराव आणि बाकाबाई

The Company's army was at Kamti and Takli near Nagpur. Some soldiers from that army decided to revolt on 13th June, 1857. Who were the leaders of that revolt ?

- (1) Bapurao and Venkat Rao
(2) Sitaram Pant and Bakabai
(3) Inayatullah Khan, Vilayat Khan, Nawab Kader Khan and Deedar Khan
(4) Sitaram Pant, Venkat Rao and Bakabai

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

12. 1857 च्या संग्रामा तारीख _____ ही निश्चित करण्यात आली होती.

- (1) 30 जून (2) 10 मे
(3) 31 मे (4) 10 जून

_____ was the date fixed for the Revolt of 1857.

- (1) 30th June (2) 10th May
(3) 31st May (4) 10th June

13. पुढीलपैकी कोणत्या व्यक्तीने राजकीय अर्थशास्त्रावर मराठीतून पुस्तके लिहीली *नाहीत* ?

- (1) रामकृष्ण विश्वनाथ (2) लोकहितवादी
(3) केशवजी पाठारे (4) विष्णूशास्त्री चिपळूणकर

Who from the following persons has *not* written books on political economy in Marathi ?

- (1) Ramkrishna Vishvanath (2) Lokhitwadi
(3) Keshavji Pathare (4) Vishnushastri Chiplunkar

14. _____ हा महाराष्ट्रातील रामोशी उठावाचा नेता होता.

- (1) राजा प्रताप सिंह (2) फोंड सावंत
(3) चितुर सिंह (4) दत्तात्रय पेटकर

_____ was the leader of Ramosi Uprising in Maharashtra.

- (1) Raja Pratap Singh (2) Phond Sawant
(3) Chittur Singh (4) Dattatreya Petkar

15. पुढील वाक्ये _____ शी संबधीत आहेत.

त्यांनी शेतकऱ्यांसाठी सहकारी पतपेढ्या स्थापन केल्या.

1901 मध्ये त्यांनी कृषि महानिरीक्षकाची नेमणूक केली.

त्यांनी पुसा येथे शेतकी संशोधन संस्था स्थापन केली.

त्यांनी दुष्काळ समिती नेमली.

- (1) लॉर्ड मॅकॉले (2) लॉर्ड वेलस्ली
(3) लॉर्ड कर्झन (4) लॉर्ड कॉर्नवॉलीस

The following sentences are about _____ .

He established Cooperative credit societies for the farmers.

In 1901, he appointed the Inspector General of Agriculture.

He established Agricultural Research Institution at Pusa.

He appointed the Famine Committee.

- (1) Lord Macaulay (2) Lord Wellesley
(3) Lord Curzon (4) Lord Cornwallis

16. ईस्ट इंडिया कंपनीने भारतात सुरुवातीला कोणत्या गोष्टीकडे लक्ष दिले होते ?

(1) लष्कर	(2) युद्ध
(3) व्यापार	(4) शिक्षण

On which of the following things, did the East India Company initially focus in India ?

(1) Army	(2) War
(3) Trade	(4) Education

17. _____ येथील जानेवारी 1959 च्या काँग्रेसच्या अधिवेशनात जमीन सुधारणा कायदा लागू करण्यासाठी एक ठराव पारित करण्यात आला.

(1) दिल्ली	(2) नागपूर
(3) बॉम्बे	(4) कलकत्ता

At the _____ Session of the Congress in January 1959, a resolution was adopted for the implementation of the land reforms.

(1) Delhi	(2) Nagpur
(3) Bombay	(4) Calcutta

18. खालीलपैकी कोणत्या टेकड्या पूर्व हिमालयात *नाहीत* ?

(1) नागा टेकड्या	(2) मिझो टेकड्या
(3) मिशमी टेकड्या	(4) खासी टेकड्या

Which of the following hills is *not* in Eastern Himalaya ?

(1) Naga Hills	(2) Mizo Hills
(3) Mishmi Hills	(4) Khasi Hills

19. खालीलपैकी कोणती वने उष्ण प्रदेशातील काटेरी वने *नाहीत* ?

(1) हिरडा	(2) खैर
(3) तेंदू	(4) बोर

Which of the following is *not* a Hot Tropical Thorny Forest ?

(1) Hirda	(2) Khair
(3) Tendu	(4) Bor

20. खालील बहु-उद्देशिय प्रकल्पांच्या जोड्या लावा :

<i>कॉलम I</i>		<i>कॉलम II</i>	
<i>प्रकल्प</i>		<i>नदी</i>	
अ. काँग सबती		i. बराकर	
ब. टेहरी डॅम		ii. सुवर्णरेखा	
क. मैथॉन डॅम		iii. अजय	
ड. मयुराक्षी		iv. भागीरथी	

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	ii	iv	i	iii
(2)	iv	ii	i	iii
(3)	iv	ii	iii	i
(4)	i	iii	iv	ii

Match the following multipurpose projects :

<i>Column I</i>		<i>Column II</i>	
<i>Project</i>		<i>River</i>	
a. Kong Sabati		i. Barakar	
b. Tehri dam		ii. Subarnarekha	
c. Maithon dam		iii. Ajoy	
d. Mayurakshi		iv. Bhagirathi	

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	ii	iv	i	iii
(2)	iv	ii	i	iii
(3)	iv	ii	iii	i
(4)	i	iii	iv	ii

21. खालीलपैकी कोणता वाहतूक मार्ग अत्यंत लवचीक आहे ?

(1) जल	(2) पाईपलाईन
(3) हवाई	(4) रेल्वे

Which of the following modes of transport is very flexible ?

(1) Water	(2) Pipeline
(3) Air	(4) Railways

22. जोड्या लावा :

कॉलम I
ठिकाणे

कॉलम II
विशेष

- अ. खंबातचे आखात
ब. कोकण किनारा
क. काकीनाडा
ड. पात्कचा उपसागर

- i. खचलेला किनारा
ii. अरुंद आणि सरळ किनारा
iii. जुने संचयन
iv. पर्ल फिशिंग

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	iii	i	iv	ii
(2)	iii	i	ii	iv
(3)	i	iii	ii	iv
(4)	iv	ii	iii	i

Match the following :

Column I

Places

- a. Gulf of Khambhat
b. Konkan Coast
c. Kakinada
d. Palk Bay

Column II

Significance

- i. Coast of Submergence
ii. Narrow and smooth coast
iii. Old deposits
iv. Pearl Fishing

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	iii	i	iv	ii
(2)	iii	i	ii	iv
(3)	i	iii	ii	iv
(4)	iv	ii	iii	i

23. सुची I व सुची II यांच्या जोड्या जुळवताना खाली दिलेल्या विकल्पामधून योग्य पर्याय निवडा.

सुची I (धरणे)	सुची II (जिल्हे)
अ. राधानगरी	i. परभणी
ब. मोडकसागर	ii. कोल्हापूर
क. येलदरी	iii. नागपूर
ड. तोतलाडोह	iv. ठाणे

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	ii	iii	i	iv
(2)	ii	iv	iii	i
(3)	ii	iii	iv	i
(4)	ii	iv	i	iii

Match the List I with List II and select the correct answer from the options given below :

List I (Dams)	List II (District)
a. Radhanagari	i. Parbhani
b. Modak Sagar	ii. Kolhapur
c. Yeldari	iii. Nagpur
d. Totaladoh	iv. Thane

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	ii	iii	i	iv
(2)	ii	iv	iii	i
(3)	ii	iii	iv	i
(4)	ii	iv	i	iii

24. कोपेनच्या हवामान प्रदेश वर्गीकरण प्रमाणे DFC म्हणजे _____

(1) शित हवामान प्रदेश	(2) उष्ण वाळवंटी हवामान प्रदेश
(3) उष्ण व शुष्क हवामान प्रदेश	(4) वरीलपैकी नाही

As per the Köppen classification of climatic zones, DFC means _____

(1) Cold climate zone	(2) Hot desert climate zone
(3) Hot and dry climate zone	(4) None of the above

25. खालीलपैकी कोणता जलसिंचन प्रकार महाराष्ट्रात सर्वात जास्त प्रचलित आहे ?

(1) कालवे जलसिंचन	(2) विहिर जलसिंचन
(3) तलाव जलसिंचन	(4) उपसा जलसिंचन

Which of the following irrigation systems is largely practised in Maharashtra ?

(1) Canal irrigation	(2) Well irrigation
(3) Tank irrigation	(4) Lift irrigation

26. राज्याच्या 'महाधिवक्त्या' संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या :

- अ. उच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश नियुक्त होण्यासाठी जी पात्रता असते ती त्यांच्याकडे असलीच पाहिजे.
 ब. 62 वर्षा वरील व्यक्तीची नेमणूक महाधिवक्ता म्हणून होवू शकत नाही.
 क. राज्य विधिमंडळ निश्चित करेल तितके मानधन त्यांना मिळते.
 ड. उच्च न्यायालयाच्या निवृत्त न्यायाधीशाची नेमणूक महाधिवक्ता म्हणून होवू शकते.
 वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

- (1) अ, ब, क (2) ब, क, ड (3) अ, क, ड (4) अ, ड

Consider the following statements about Advocate General of State :

- a. He must have the qualification to be appointed as a Judge of the High Court.
 b. A person above 62 years cannot be appointed as Advocate General.
 c. He shall receive such remuneration as the State Legislature determines.
 d. A retired High Court Judge may be appointed as Advocate General.

Which of the statements given above are **correct** ?

- (1) a, b, c (2) b, c, d (3) a, c, d (4) a, d

27. भारतीय राज्यघटनेनुसार, "धार्मिक स्वातंत्र्याच्या हक्काबाबत" खालीलपैकी कोणते विधाने **बरोबर** आहे ? (अनुच्छेद 25)

- (1) सद्सद्विवेक बुद्धीच्या स्वातंत्र्याला सर्व प्रौढ नागरिक सारखेच हक्कदार आहेत.
 (2) सद्सद्विवेक बुद्धीच्या स्वातंत्र्याला सर्व भारतीय सारखेच हक्कदार आहेत.
 (3) सद्सद्विवेक बुद्धीच्या स्वातंत्र्याला सर्व जण वैयक्तिकरित्या सारख्याच हक्कदार आहेत.
 (4) सद्सद्विवेक बुद्धीच्या स्वातंत्र्याला सर्व व्यक्ति सारख्याच हक्कदार आहेत.

Under the Constitution of India, which one of the following statements with regard to "Right to Freedom of Religion" is **correct** ? (Article 25)

- (1) All adult citizens are equally entitled to Freedom of Conscience.
 (2) All Indians are equally entitled to Freedom of Conscience.
 (3) All individuals are equally entitled to Freedom of Conscience.
 (4) All persons are equally entitled to Freedom of Conscience.

28. खालीलपैकी कोणते विधान **चूकीचे** आहे ?

- (1) बलवंतराय मेहता समितीची नियुक्ती 1957 मध्ये केली होती.
 (2) अशोक मेहता समितीने तिचा अहवाल 1978 मध्ये सादर केला होता.
 (3) प्राचार्य पी.बी. पाटील समितीची नियुक्ती 1985 मध्ये केली होती.
 (4) प्राचार्य पी.बी. पाटील समितीने तिचा अहवाल 1986 मध्ये सादर केला होता.

Which one of the following statements is **incorrect** ?

- (1) Balwantraji Mehta Committee was appointed in 1957.
 (2) Ashok Mehta Committee submitted its report in 1978.
 (3) Principal P.B. Patil Committee was appointed in 1985.
 (4) Principal P.B. Patil Committee submitted its report in 1986.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

29. राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्वांबाबत जोड्या लावा :

	तरतूद	अनुच्छेद
अ.	समान न्याय व कायदेविषयक मोफत सहाय्य	i. 41
ब.	कामाचा अधिकार	ii. 48 A
क.	सहा वर्षाखालील बालकांचे संगोपन आणि शिक्षण	iii. 45
ड.	पर्यावरणाचे संरक्षण आणि संवर्धन	iv. 39 A

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iv	i	iii	ii
(3)	i	ii	iii	iv
(4)	i	iii	iv	ii

Match the pairs regarding Directive Principles of the State Policy :

	Provision	Article
a.	Equal Justice and Free Legal Aid	i. 41
b.	Right to Work	ii. 48 A
c.	Childhood Care and Education Below the Age of Six Years	iii. 45
d.	Protection and Improvement of Environment	iv. 39 A

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iv	i	iii	ii
(3)	i	ii	iii	iv
(4)	i	iii	iv	ii

30. राज्य लोकसेवा आयोगाबाबत (SPSC) खालील विधाने विचारात घ्या :

- अ. राज्यघटनेने राज्य लोकसेवा आयोगाची सदस्यसंख्या निश्चित केलेली नाही.
- ब. राज्य लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष आणि सदस्यांचे वेतन आणि सेवाशर्ती राज्य विधिमंडळाकडून निश्चित केल्या जातात.
- क. पद सोडल्यानंतर राज्य लोकसेवा आयोगाचा सदस्य अन्य कोणत्याही राज्य लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षपदाच्या नेमणूकीसाठी पात्र असतो.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहेत ?

- (1) फक्त अ (2) अ, ब आणि क (3) ब आणि क (4) अ आणि क

Consider the following statements about the State Public Service Commission (SPSC) :

- a. The Constitution does not specify the strength of the SPSC.
- b. The salary and service conditions of the chairman and members of SPSC are determined by the State Legislature.
- c. A member of SPSC, on ceasing to hold office, is eligible for appointment as the Chairman of any other SPSC.

Which one of the statements given above is/are correct ?

- (1) Only a (2) a, b and c (3) b and c (4) a and c

31. भारतीय राज्यघटनेची खालीलपैकी कोणती संघराज्यात्मक वैशिष्ट्ये *नाहीत* ?

- अ. एकच राज्यघटना
- ब. राज्यघटनेचे सर्वश्रेष्ठत्व
- क. एकात्मिक न्यायव्यवस्था
- ड. स्वतंत्र न्यायव्यवस्था
- इ. अखिल भारतीय सेवा
- फ. आणीबाणीच्या तरतूदी

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब, ड, इ (2) ब, क, इ, फ (3) अ, क, इ, फ (4) ब, ड, इ

Which of the following are *not* the federal features of the Indian Constitution ?

- a. Single Constitution
- b. Supremacy of the Constitution
- c. Integrated Judiciary
- d. Independent Judiciary
- e. All India Services
- f. Emergency Provisions

Answer options :

- (1) a, b, d, e (2) b, c, e, f (3) a, c, e, f (4) b, d, e

32. राज्यघटनेच्या बाराव्या अनुसूचीमध्ये नगरपालिकांच्या खालीलपैकी कोणत्या अधिकार आणि कार्याचा समावेश केलेला आहे ?

- अ. आर्थिक व सामाजिक विकासासाठी नियोजन
- ब. अपारंपारिक ऊर्जा साधने
- क. ग्रंथालये
- ड. सांस्कृतिक, शैक्षणिक व कलात्मक दृष्टीकोनाचे प्रवर्धन
- इ. कोंडवाडा, पशूवरील अत्याचाराला प्रतिबंध करणे

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ड, इ (2) अ, ब, क, ड (3) ब, क, ड, इ (4) वरील सर्व

Which of the following powers and functional items of municipalities, in the Twelfth Schedule of the Constitution are incorporated ?

- a. Planning for economic and social development
- b. Non-conventional energy sources
- c. Libraries
- d. Promotion of cultural, educational and aesthetic aspects
- e. Cattle pounds, prevention of cruelty to animals

Answer options :

- (1) a, d, e (2) a, b, c, d (3) b, c, d, e (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

33. खालीलपैकी कोणते विधाने योग्य आहे ?

- (1) भारत सरकार कायदा, 1935 द्वारा केलेल्या शिफारशींच्या आधारे भारताच्या संविधान सभेची स्थापना करण्यांत आली होती.
- (2) संविधान सभेचे उपाध्यक्ष म्हणून 11 डिसेंबर, 1946 रोजी एच.सी. मुखर्जी यांची निवड झाली होती.
- (3) जवाहरलाल नेहरू यांची नियम समिती, सुकाणू समिती आणि हंगामी (Ad hoc) समितीच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती झाली होती.
- (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following statements is *correct* ?

- (1) The Indian Constituent Assembly was set up on the basis of recommendations by the Government of India Act, 1935.
- (2) H.C. Mukherjee was elected as the Vice Chairman of the Constituent Assembly on 11th December, 1946.
- (3) Jawaharlal Nehru was appointed as the Chairman of Rules Committee, Steering Committee and Ad hoc Committee.
- (4) All of the above

34. खाली पाच विधाने व त्यापुढे तीन विधाने विशिष्ट क्रमाने असलेले दिले आहेत. यातील तिसरे विधान हे पहिल्या दोन विधानांच्या आधारे काढलेला निष्कर्ष असणारा यथार्थ युक्तिवाद दर्शवणारा पर्याय निवडा.

- अ. सिगारेट निष्क्रिय धूर बाहेर टाकतात.
- ब. सार्वजनिक ठिकाणी धूम्रपानावर बंदी घातली पाहिजे.
- क. धूम्रपानामुळे कर्करोग होतो.
- ड. निष्क्रिय धूम्रपान आरोग्याला घातक आहे.
- इ. धूम्रपान ही खर्चिक सवय आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, क, ब	(2) अ, ड, ब
(3) इ, क, ड	(4) ड, क, इ

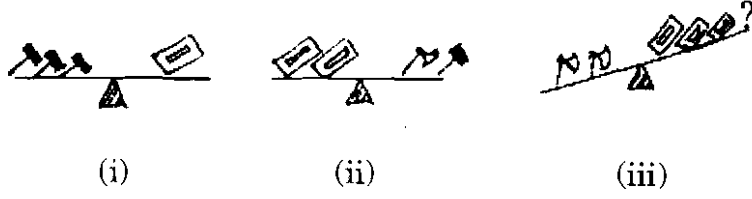
Given below are five statements followed by options consisting of three statements in a specific order. Choose the option that indicates a valid argument where the third statement is the conclusion drawn from the preceding two statements.

- a. Cigarettes emit passive smoke.
- b. Smoking should be banned in public places.
- c. Smoking causes cancer.
- d. Passive smoking is injurious to health.
- e. Smoking is a costly habit.

Answer options :

(1) a, c, b	(2) a, d, b
(3) e, c, d	(4) d, c, e

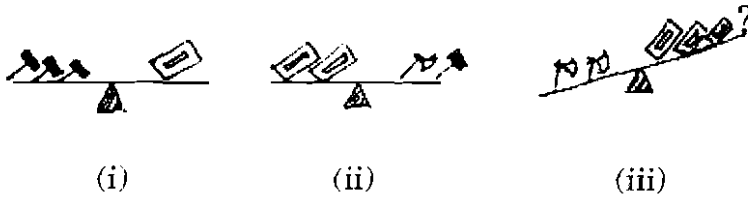
35. खालील आकृतीचे निरीक्षण करा. खालीलपैकी कोणती वस्तु प्रश्नार्थक चिन्हाच्या ठिकाणी ठेवल्यास वजन समान होईल ?

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (हातोडा)
- (2) (बीट)
- (3) (कुऱ्हाड)
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

Observe the given figure. Which of the following object will balance the weight when it will occupy the question mark ?

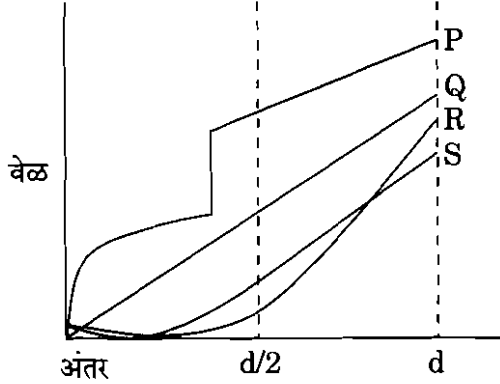

Answer options :

- (1) (Hammer)
- (2) (Brick)
- (3) (Axe)
- (4) None of the above

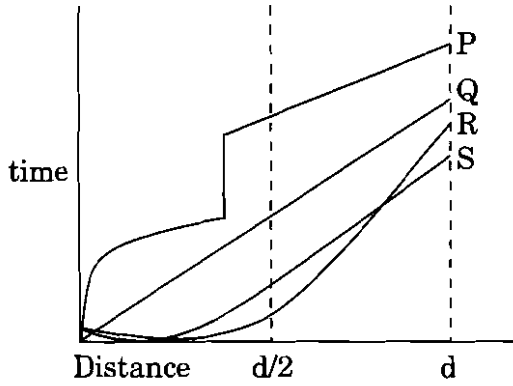
36. P, Q, R आणि S या सायकलपटूंच्या शर्यतीत वेळ (t) आणि त्यांनी कापायचे अंतर (d) प्रतिरूपित करणारा आलेख अभ्यासा. अर्ध्या अंतरापर्यंत आघाडीवर असलेला सायकलपटू निवडा.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) P   (2) Q   (3) R   (4) S

Study the graph that represents time (t) and distance (d) that four cyclists P, Q, R and S were expected to cover during the race. Select the cyclist who was leading the race till half the distance.

Answer options :

- (1) P   (2) Q   (3) R   (4) S

37. सोमवार नंतरच्या दुसऱ्या दिवसानंतरच्या लगेचच्या दिवसानंतरच्या दुसऱ्या दिवसानंतर येणारा तिसरा दिवस निवडा. सोमवार, मंगळवार, बुधवार, गुरुवार, शुक्रवार, शनिवार, रविवार.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) बुधवार   (2) गुरुवार
(3) सोमवार   (4) मंगळवार

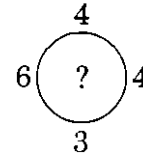
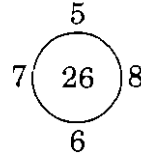
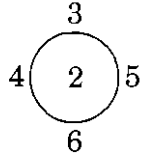
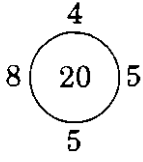
Select the third day after the day which comes second after the day which comes immediately after the day which comes second after Monday.

Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday

Answer options :

- (1) Wednesday   (2) Thursday
(3) Monday   (4) Tuesday

38. संख्यांच्या मांडणीतील सूत्र ओळखून प्रश्नचिह्नाच्या जागी येणारी संख्या शोधा.

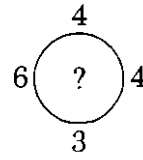
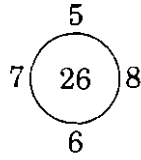
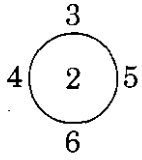
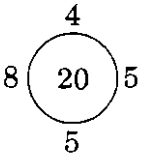
(1) 24

(2) 2

(3) 12

(4) 28

Identify the rule in the given number arrangement and find the number to replace the question mark.

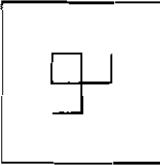
(1) 24

(2) 2

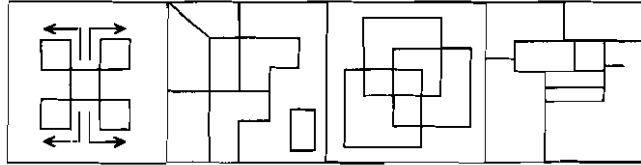
(3) 12

(4) 28

39. प्रतिमा अभ्यासा आणि Y चौकटीतील प्रतिमा तिची स्थिती न बदलता समाविष्ट करणारा पर्याय निवडा.

Y

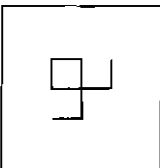
(1)

(2)

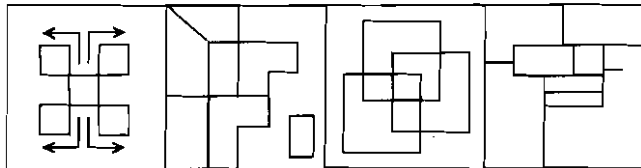
(3)

(4)

Study the images and select one of the options that includes the image given in the frame Y, without changing its position.

Y

(1)

(2)

(3)

(4)

40. पुढे दिलेल्या अक्षरसाखळीचा उपयोग करून F अक्षराच्या उजवीकडे लागून असलेल्या आणि C अक्षराच्या डावीकडे दुसऱ्या असलेल्या अक्षराच्या मधोमध असलेल्या अक्षराच्या उजवीकडून तिसऱ्या असणाऱ्या अक्षराच्या डावीकडे लागून असलेल्या अक्षराच्या उजवीकडून दुसरे असलेले अक्षर निवडा :

A B C D E F G H

पर्यायी उत्तरे :

- (1) B (2) G (3) F (4) H

Using the string of letters given below, choose the letter that comes second to the right of the letter which is immediately to the left of the letter that comes third to the right of the right of the letter that comes midway between the letter second to the left of the letter C and the letter immediately to the right of the letter F.

A B C D E F G H

Answer options :

- (1) B (2) G (3) F (4) H

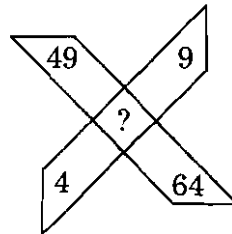
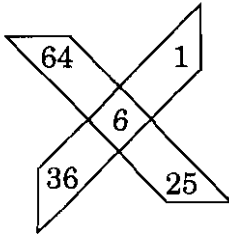
41. जर $A + C - D = B$ व $A + B + C + D = 14$, तर $(A + C)^2 =$ किती ?

- (1) 7 (2) 196
(3) 98 (4) 49

If $A + C - D = B$ and $A + B + C + D = 14$, then $(A + C)^2 = ?$

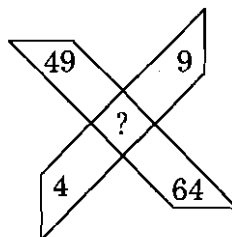
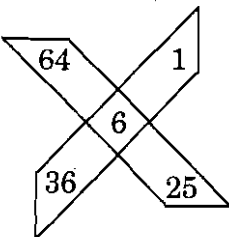
- (1) 7 (2) 196
(3) 98 (4) 49

42. संख्यांच्या संरचनेतील सूत्र लक्षात घेऊन प्रश्नचिह्नाच्या जागी योग्य पर्याय निवडा.

- (1) 5 (2) 10
(3) 7 (4) 9

Study the number structure and choose the suitable option in place of the question mark.

- (1) 5 (2) 10
(3) 7 (4) 9

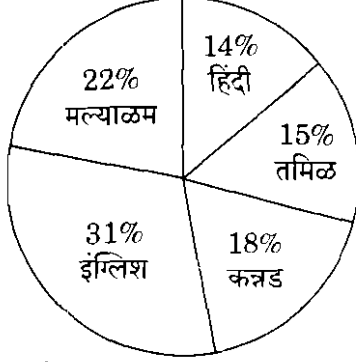
43. जर 40 बकऱ्यांचा 20 दिवसांचा चराईचा दर ₹ 370, तर 30 दिवसांसाठी 111 रुपयात चरणाऱ्या बकऱ्यांची संख्या निवडा.

(1) 8 (2) 5 (3) 14 (4) 11

If the rent for grazing 40 goats for 20 days is ₹ 370, select the number of goats that can be grazed for 30 days for ₹ 111.

(1) 8 (2) 5 (3) 14 (4) 11

44. सोबतचा एका संस्थेतील विविध भाषा बोलणाऱ्या व्यक्तींची टक्केवारी दर्शवणारा वर्तुळाकार तक्ता अभ्यासा. दिलेल्या पर्यायांतून त्यासंदर्भातील चुकीचे विधान निवडा.

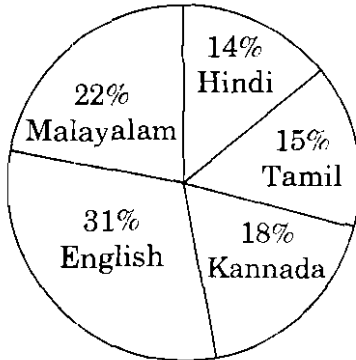

पर्यायी उत्तरे :

- (1) या तक्त्यांत संस्थेतील विविध भाषा बोलणाऱ्या व्यक्तींच्या संख्येबाबत माहिती दिलेली नाही.
- (2) या संस्थेत इंग्लिश भाषा बोलणाऱ्या व्यक्तींच्या गट सर्वात मोठा आहे.
- (3) या संस्थेतील 29% व्यक्ती एकतर तमिळ किंवा हिंदी भाषा बोलतात असे म्हणता येईल.
- (4) तक्ता एकपेक्षा अधिक भाषा बोलणाऱ्या व्यक्तींच्या टक्केवारीची माहिती देतो.

Study the accompanying pie chart showing the percentages of persons speaking different languages in one institute.

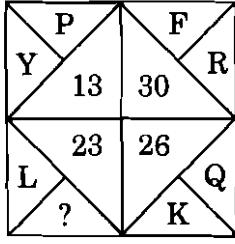
Select the false statement with respect to it from the given alternatives.

Answer options :

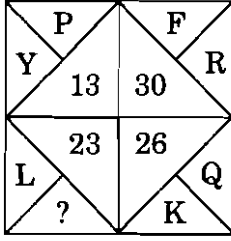
- (1) Information about the number of persons from the institute speaking different languages is not given in this chart.
- (2) Group of persons speaking English is largest in this institute.
- (3) It can be said that 29% people from this institute speak either Tamil or Hindi.
- (4) The chart gives information about the percentages of persons who speak more than one language.

45. प्रश्नचिह्नाच्या जागी येणारे अक्षर कोणते ?

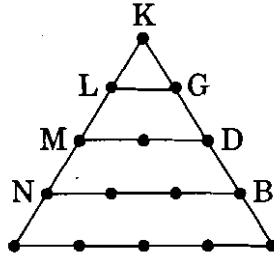
- (1) J   (2) M   (3) S   (4) T

What will be the letter in place of the question mark ?

- (1) J   (2) M   (3) S   (4) T

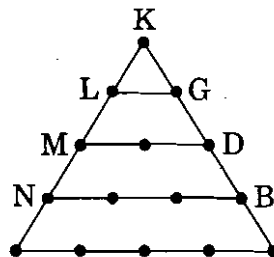
46. खाली इंग्रजी अक्षरांची त्रिकोणी रचना दाखविली आहे. त्या रचनेचा अभ्यास करून प्रश्नाचे उत्तर शोधा. पायावरील मधले अक्षर कोणते आहे ?

- (1) C   (2) A   (3) F   (4) J

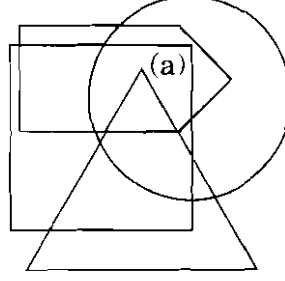
The following question is based on a triangular pattern of the alphabet. Find out the system underlying the pattern and then answer the following question.

Which is the middle letter on the base ?

- (1) C   (2) A   (3) F   (4) J

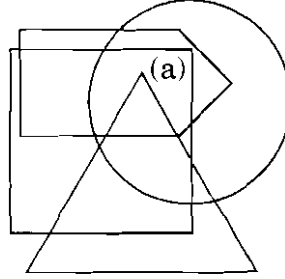
47. सोबतची वेनाकृति विविध भाषा बोलणाऱ्या व्यक्ती प्रतिरूपित करते. वर्तूळ मराठी, त्रिकोण गुजराती, पंचकोन कन्नड आणि चौरस हिंदी बोलणाऱ्या व्यक्ती प्रतिरूपित करतात. क्षेत्र (a) प्रतिरूपित करणाऱ्या व्यक्ती बोलत असलेला भाषांचा गट निवडा.

- (1) गुजराती शिवाय एकही नाही
- (2) कन्नड खेरीज सर्व भाषा
- (3) मराठी व हिंदी
- (4) गुजराती खेरीज सर्व भाषा

The accompanying Venn diagram represents persons speaking different languages. The circle represents Marathi, triangle represents Gujarati, pentagon represents Kannada and square represents Hindi speaking persons.

Select the group of languages spoken by the persons who are represented by area (a).

- (1) None other than Gujarati
- (2) All languages but Kannada
- (3) Marathi and Hindi
- (4) All languages but Gujarati

48. एका विशिष्ट सांकेतिक भाषेत 'RAIN' हा शब्द '8\$%6' असा लिहिला आणि 'MORE' हा शब्द '7#8@' असा लिहिला. तर या सांकेतिक भाषेत 'REMAIN' हा शब्द कसा लिहाल ?

- (1) #@7\$%6
- (2) #@&\$%6
- (3) 7#@#%6
- (4) 8@7\$%6

In a certain code language 'RAIN' is written as '8\$%6' and 'MORE' is written as '7#8@'. How will 'REMAIN' be written in that code language ?

- (1) #@7\$%6
- (2) #@&\$%6
- (3) 7#@#%6
- (4) 8@7\$%6

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

49. पुढील दिलेल्या दोन संख्या मालिकात वरच्या मालिकेत असणारी एक संख्या तळाच्या मालिकेत असणे व याउलट असणे आवश्यक आहे. असा आंतरबदल करण्याची गरज असणारी जोडी निवडा.

3, 6, 9.5, 14.5, 18, 23

5, 10, 13.5, 18.5, 22

पर्यायी उत्तरे :

- (1) 14.5 व 18.5 (2) 18 व 13.5
(3) 14.5 व 13.5 (4) 9.5 व 10

In the given two numerical sequences below, one number that appears in the top sequence should appear in the bottom sequence and vice versa. Select the pair of numbers that needs to be interchanged.

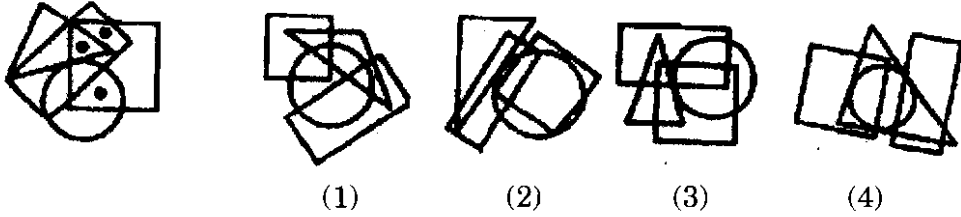
3, 6, 9.5, 14.5, 18, 23

5, 10, 13.5, 18.5, 22

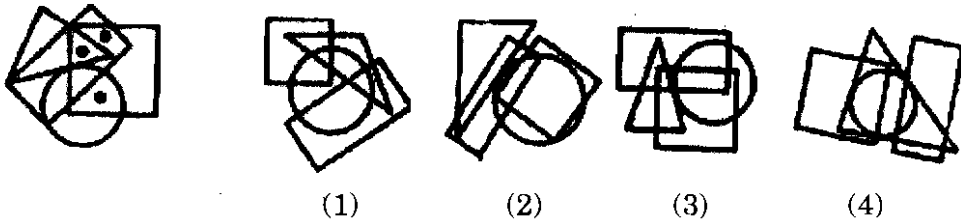
Answer options :

- (1) 14.5 and 18.5 (2) 18 and 13.5
(3) 14.5 and 13.5 (4) 9.5 and 10

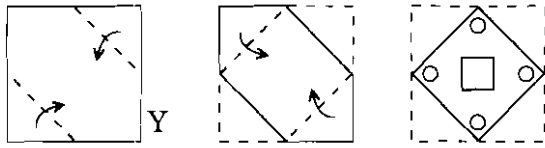
50. ठिपक्यांनी निर्देशित केलेली क्षेत्रे दाखविणाऱ्या वेनाकृतीसमान क्षेत्रे असणारी आकृती पर्यायांतून निवडा.

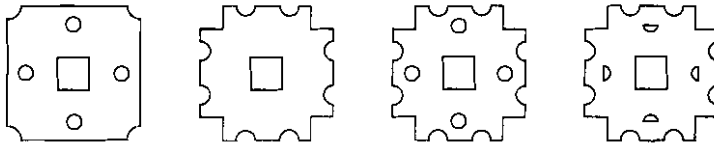
Select the Venn diagram from the options, having identical areas pointed in the dotted Venn diagram.

51. Y या कागदाला घातलेली दुमड व तिला दिलेले छेद अभ्यासा आणि उलगडल्यावर तिच्यासारखी दिसणारी घडी निवडा.

पर्यायी उत्तरे :

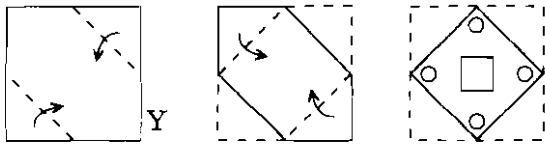
(1)

(2)

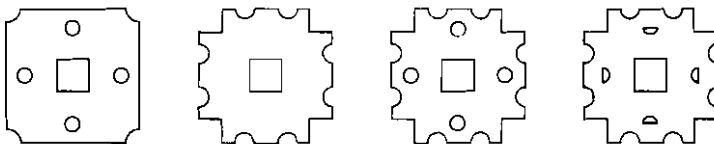
(3)

(4)

Study the folding and punching of the given paper sheet Y and select the option that is closer to the unfolded sheet :

Answer options :

(1)

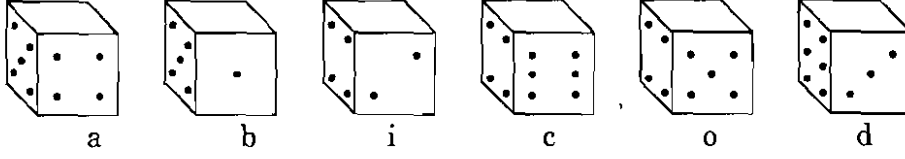
(2)

(3)

(4)

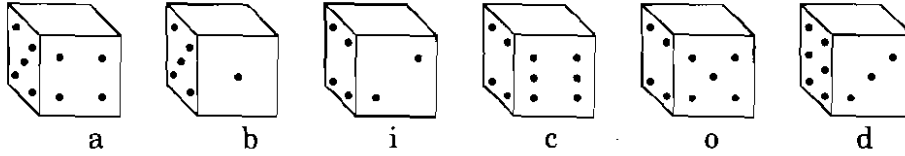
52. पुढील प्रतिमेत दाखवलेल्या फाशांच्या समोरासमोरच्या पृष्ठांवरच्या ठिपक्यांची बेरीज 7 आहे. त्यांची सर्वात वरची पृष्ठे खोडली आहेत.

जर स्वरांनी निर्देशित केलेल्या फाशांच्या सर्वात वरच्या पृष्ठावर समसंख्य ठिपके असतील आणि व्यंजनांनी निर्देशित केलेल्या फाशांच्या तळाच्या पृष्ठावर समसंख्य ठिपके असतील तर त्यांच्या वरच्या पृष्ठावरील ठिपक्यांची बेरीज निवडा.

- (1) 11 (2) 12
(3) 13 (4) 10

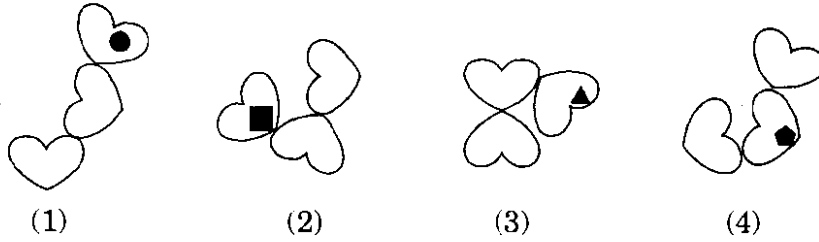
The sum of the number of dots on the opposite face of the dice shown in the following image is 7. Their top faces are erased.

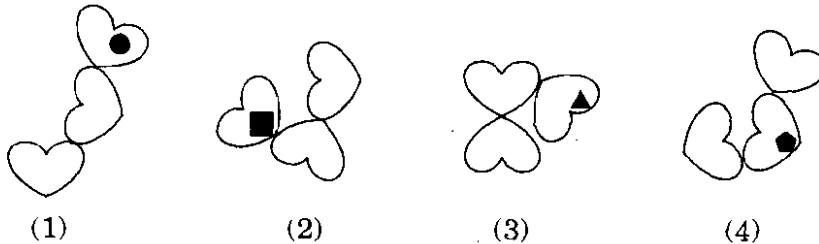
If the dice labelled with vowels have an even number of dots on their top faces and dice labelled with consonants have an even number of dots on their bottom faces, select the sum of the number of dots on their top surface.

- (1) 11 (2) 12
(3) 13 (4) 10

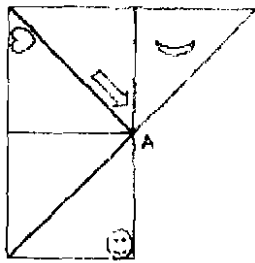
53. विसंगत प्रतिमा निवडा.

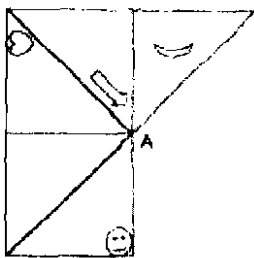
Choose the odd image.

54. A हा पारदर्शक कागद अभ्यास आणि त्यापासून तयार केलेली घडी निवडा.

Study the transparent paper sheet A and select the folded one that is made using it.

55. खाली विधाने व त्यावरून काढलेली अनुमाने दिलेली आहेत. अनुमानांबाबत योग्य पर्याय निवडा.

विधाने :

अ. सर्व सुतार डॉक्टर आहेत.

ब. सर्व सुतार लेखक आहेत.

अनुमाने :

I. सर्व लेखक डॉक्टर आहेत.

II. काही डॉक्टर लेखक आहेत.

III. साधारणपणे डॉक्टर लेखक असतात.

IV. सर्व डॉक्टर सुतार आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त I बरोबर आहे.

(2) फक्त I व IV बरोबर आहेत.

(3) फक्त II बरोबर आहे.

(4) वरील सर्व

Statements and conclusions derived from them are given below. Select the correct option about conclusions.

Statements :

a. All carpenters are doctors.

b. All carpenters are writers.

Conclusions :

I. All writers are doctors.

II. Some doctors are writers.

III. Generally doctors are writers.

IV. All doctors are carpenters.

Answer options :

(1) Only I is correct.

(2) Only I and IV are correct.

(3) Only II is correct.

(4) All of the above

56. संयुक्त कुटुंबातील चार भावंडांना मिठाई वाटून घ्यायची आहे. सर्वात धाकट्याला जास्त मिठाई द्यायचे त्यांनी ठरविले. स्वाती, गणेशपेक्षा दोन महिन्यांनी मोठी आहे, जो नीलापेक्षा तीन महिन्यांनी नी लहान आहे. काशी, गणेशपेक्षा एक महिन्यांनी मोठी आहे. मिठाईचा जास्त वाटा कोणाला मिळेल ?

(1) स्वाती

(2) गणेश

(3) नीला

(4) काशी

Four siblings of a joint family want to share sweets. They decided that the youngest would get the extra sweet. Swati is two months older than Ganesh, who is three months younger than Neela. Kashi is one month older than Ganesh. Who will get the extra share of sweets ?

(1) Swati

(2) Ganesh

(3) Neela

(4) Kashi

57. एका छायाचित्राकडे पाहत एका माणूस म्हणाला, "त्या माणसाचा बाप, माझ्या बापाचा मुलगा आहे. मला भाऊ आणि बहिण नाहीत." छायाचित्रातील व्यक्तीचे त्या माणसा नाते काय ?

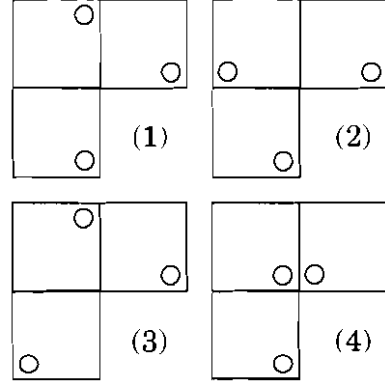
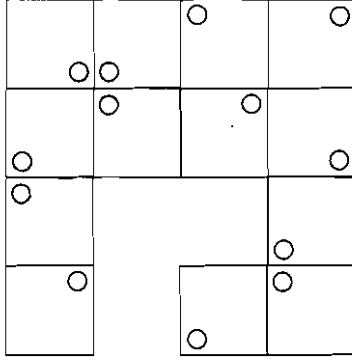
- (1) मुलगा (2) मुलगी
(3) भाऊ (4) काका

Looking at a portrait, a man said, "That man's father is my father's son. Brothers and sisters, I have none." What is the relation of the person in the portrait, to the man ?

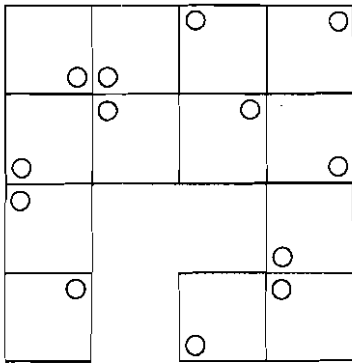
- (1) Son (2) Daughter
(3) Brother (4) Uncle

58. दिलेल्या फरशांची रचना अभ्यासा आणि हरवलेला फरशांचा सर्वात योग्य संच निवडा.

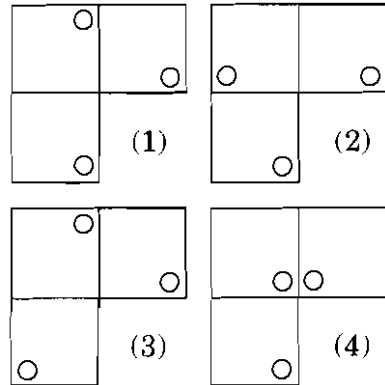
पर्यायी उत्तरे :

Study the pattern of tiles given and select the most appropriate set of missing tiles.

Answer options :

59. एका सांकेतिक भाषेत 'PERSON' हा शब्द 'SHUVRQ' असा लिहिल्यास त्याच सांकेतिक भाषेत 'MOTHER' हा शब्द कसा लिहीला जाईल ?

- (1) PRWKHU
- (2) PRWKUH
- (3) PWRKHU
- (4) PRWHKU

In a certain code language, 'PERSON' is written as 'SHUVRQ'. Then how will 'MOTHER' be coded in that language ?

- (1) PRWKHU
- (2) PRWKUH
- (3) PWRKHU
- (4) PRWHKU

60. दिलेल्या संख्यामालेतील क्रमाने येणारे नंतरचे पद, दिलेल्या पर्यायांमधून निवडा.
3, 10, 29, 66, ...

(1) 145	(2) 150
(3) 132	(4) 127

Select the next serial term in the given number series, from the given options.

3, 10, 29, 66, ...

(1) 145	(2) 150
(3) 132	(4) 127

61. प्रत्येकी अकरा सेंमी. लांबीच्या सात काठी आहेत. त्यांचे, प्रत्येकी एक सेंमी. लांबीचे 77 तुकडे करण्यासाठी, त्या एकूण कितीवेळा कापाव्या लागतील ? योग्य पर्याय निवडा.

- (1) 65
- (2) 70
- (3) 75
- (4) 77

There are seven rods each of eleven cm length. In order to cut them into 77 pieces, each of one cm length, how many times will they be cut in total ? Select the correct option.

- (1) 65
- (2) 70
- (3) 75
- (4) 77

62. दिलेल्या गुणाकाराच्या उदाहरणात □ या चिन्हाची किंमत किती ?

$$\begin{array}{r}
 \square \square \\
 \times \square \square \\
 \hline
 \triangle 9 \square \\
 + \triangle 9 \square \times \\
 \hline
 4 \triangle 5 \square
 \end{array}$$

- (1) 7 (2) 6
 (3) 5 (4) 8

In the given multiplication problem find the value of □.

$$\begin{array}{r}
 \square \square \\
 \times \square \square \\
 \hline
 \triangle 9 \square \\
 + \triangle 9 \square \times \\
 \hline
 4 \triangle 5 \square
 \end{array}$$

- (1) 7 (2) 6
 (3) 5 (4) 8

63. दक्षिणेकडे तोंड करून असलेल्या मुलींच्या रांगेत डाव्या टोकापासून सीमा अठरावी आणि उजव्या टोकापासून अपर्णा अठरावी आहे. त्या रांगेत केतकी सीमाच्या उजवीकडे पाचवी व अपर्णाच्या डावीकडे सहावी आहे. तर त्या रांगेत एकूण किती मूली आहेत ?

- (1) 50 (2) 56
 (3) 43 (4) 46

In a row of girls facing the South, Seema is eighteenth from the left end and Aparna is eighteenth from the right end. Ketaki is fifth to the right of Seema and sixth to the left of Aparna in the row. Then how many girls are there in the row ?

- (1) 50 (2) 56
 (3) 43 (4) 46

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

64. ब्रेझिंग प्रक्रियेत सामान्यतः वापरला जाणारा flux (फ्लक्स) म्हणजे _____ होय.

(1) झिंक क्लोराईड	(2) बोरेक्स
(3) रोसिन प्लस अल्कोहोल	(4) अमोनियम क्लोराईड

The flux commonly used in brazing is _____ .

(1) zinc chloride	(2) borax
(3) rosin plus alcohol	(4) ammonium chloride

65. युनिव्हर्सल जोडाचे काम प्रोपेलर शाफ्टसाठी काय असते ?

(1) लांबी बदलणे	(2) साइडवेज वाकविणे
(3) टॉर्क काही कोणामध्ये ट्रान्सफर करणे	(4) कोण बदलणे

The function of a universal joint is to allow the propeller shaft to

(1) change length	(2) bend sideways
(3) transfer torque at an angle	(4) change inclination

66. _____ ही प्रक्रिया सुधारण्यासाठीची एक पद्धत आणि सांख्यिकीय-संकल्पना आहे जी कोणत्याही प्रक्रियेतील मूळ भिन्नता परिभाषित करू शकते.

(1) टी.क्यू.एम. (TQM)	(2) सिक्स सिग्मा (Six Sigma)
(3) कायझन (Kaizen)	(4) यापैकी नाही

_____ is both a methodology for process improvement and a statistical concept that seeks to define the variation inherent in any process.

(1) TQM	(2) Six Sigma
(3) Kaizen	(4) None of the above

67. गॅस वेल्डिंग मध्ये, एसिटिलीन सिलेंडर सहसा _____ रंगाने रंगविला जातो.

(1) काळा (Black)	(2) पांढरा (White)
(3) दाट तपकिरी (Maroon)	(4) पिवळा (Yellow)

The acetylene cylinder is usually painted with _____ in gas welding.

(1) black colour	(2) white colour
(3) maroon colour	(4) yellow colour

68. भारतात इलेक्ट्रिक मोबिलिटी उपक्रम राबविण्यामागे कुठली आव्हाने आहेत ?

- (1) कूड तेलाची वाढती आयात — उर्जा सुरक्षा आव्हान
- (2) प्रदुषण पातळी वाढत आहे — एक पर्यावरण आव्हान
- (3) वाढती लोकसंख्या — एक अविचल गतिशीलता आव्हान
- (4) वरीलपैकी सर्व

What challenges are driving India's electric mobility initiatives ?

- (1) Rising crude oil imports — an energy security challenge
- (2) Rising pollution levels — an environmental challenge
- (3) Rising population — a sustainable mobility challenge
- (4) All of the above

69. स्टॅबिलाइझर चे काम वाहनामध्ये काय कमी करणे असते ?

(1) रोल	(2) पिच
(3) यॉ	(4) डीप

The function of a stabilizer in an automobile is to decrease the tendency to

(1) Roll	(2) Pitch
(3) Yaw	(4) Dip

70. जगातील पहिले 100% सौर उर्जेवर चालणारे विमानतळ _____ येथे आहे.

- (1) कोचीन, केरळ
- (2) बंगलुरु, कर्नाटक
- (3) चेन्नई, तामीलनाडू
- (4) मुंबई, महाराष्ट्र

The world's first 100% solar powered airport is located at _____ .

- (1) Cochin, Kerala
- (2) Bengaluru, Karnataka
- (3) Chennai, Tamil Nadu
- (4) Mumbai, Maharashtra

71. चाकाचा वरील भाग जेव्हा बाहेरील बाजूस झुकतो, तेव्हा चाकाने व्हर्टिकलसी केलेल्या कोनास काय म्हणतात ?

(1) पॉझिटीव्ह कॅम्बर	(2) निगेटीव्ह कॅम्बर
(3) पॉझिटीव्ह कॅस्टर	(4) निगेटीव्ह कॅस्टर

The angle formed by the wheel with the vertical when the top of the wheel starts outwards is called

(1) Positive camber	(2) Negative camber
(3) Positive castor	(4) Negative castor

72. “इनर्जी फार येव्हर” हा हेतू कोणत्या भारतीय उपक्रमात आहे.

- (1) भारतीय जैव तंत्रज्ञान विकास
- (2) भारतीय रिनिवेबल उर्जा विकास एजन्सी
- (3) भारतीय नॉन-रिनिवेबल उर्जा विकास
- (4) यापैकी नाही

Which Indian enterprise has the motto “Energy For Ever” ?

- (1) Indian Biotechnology Development
- (2) Indian Renewable Energy Development Agency
- (3) Indian Non-Renewable Energy Development
- (4) None of the above

73. हीट पंपाचा कोइफिशन्ट ऑफ परफॉर्मंस हा _____ असतो.

- (1) एक असतो
- (2) एकापेक्षा कमी असतो
- (3) एकापेक्षा जास्त असतो
- (4) वरीलपैकी काही नाही

The coefficient of performance of a heat pump is

- (1) equal to one
- (2) less than one
- (3) more than one
- (4) None of the above

74. साधारणपणे सिलिंडर मध्ये जास्तीत जास्त _____ एवढी ऑव्हॅलीटी मान्य असते.

- (1) 0.01 मि.मी. (2) 0.1 मि.मी.
(3) 1.0 मि.मी. (4) 1.01 मि.मी.

The maximum permissible ovality in a cylinder is usually _____ .

- (1) 0.01 mm (2) 0.1 mm
(3) 1.0 mm (4) 1.01 mm

75. व्हेंचूरी थ्रोट व कार्बुरेटर एंट्रस यांच्या मध्ये बसवलेला बटरफ्लाय व्हाल्व म्हणजेच _____ होय.

- (1) एक्सलरेशन पम्प (2) चोक
(3) लिवर (4) वरीलपैकी एकही नाही

A _____ is simply a butterfly valve located between the entrance to the carburetor and the venturi throat.

- (1) acceleration pump (2) choke
(3) lever (4) None of the above

76. डिझेल इंजिन मध्ये खालील श्रेणीप्रमाणे कॉम्प्रेशन रेशो वापरतात.

- (1) 8 ते 10 (2) 10 ते 15
(3) 16 ते 20 (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Compression ratio in diesel engine may have a range of

- (1) 8 to 10 (2) 10 to 15
(3) 16 to 20 (4) None of the above

77. दोन आयसोथर्मल व दोन कॉन्स्टंट व्हॉल्यूम प्रोसेसेस बनून सायकल बनते ती म्हणजे _____ सायकल.

- (1) कार्नॉट (2) स्टर्लिंग
(3) जॉनसन (4) वरीलपैकी एकही नाही

In a _____ engine, cycle consists of two isothermal and two constant volume processes.

- (1) Carnot (2) Sterling
(3) Johnson (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

78. हायपॉईड गिअर्स मधे विशेष वंगणाची गरज असते कारण

- (1) त्यात दात्यांमध्ये स्लाईडिंग ॲक्शन असते
- (2) दाते नरम पदार्थापासून बनविलेले असतात
- (3) दाते कडक पदार्थापासून बनविलेले असतात
- (4) अशा प्रकारचे गिअर्स खुप वेगात फिरतात

Hypoid gears require special lubricant because

- (1) sliding action is there between the teeth
- (2) teeth are made of soft material
- (3) teeth are made of hard material
- (4) such gears rotate faster

79. — हाय प्रेशर पंप

— फ्युएल रेल विथ अ प्रेशर सेन्सर

— इलेक्ट्रॉनिकली कंट्रोल्ड इंजेक्टरस्

— इंजिन मॅनेजमेंट सिस्टिम

यांनी बनलेल्या फ्युएल इंजेक्शन सिस्टिमला _____ सिस्टिम म्हणतात.

- (1) कॉमन रेल फ्युएल इंजेक्शन (CRFI)
- (2) पंप लाईन इंजेक्टर (PLI)
- (3) हायड्रॉलिक इलेक्ट्रॉनिक युनिट इंजेक्टर (HEUI)
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

A fuel injection system consisting of

- high pressure pump
- fuel rail with a pressure sensor
- electronically controlled injectors
- an engine management system

is called as _____ system.

- (1) Common Rail Fuel Injection (CRFI)
- (2) Pump Line Injector (PLI)
- (3) Hydraulic Electronic Unit Injector (HEUI)
- (4) None of the above

80. आधुनिक सरावात _____ इतकी जादा हवा इंजीनात इंधनाच्या ज्वलनासाठी वापरतात.

- (1) 5 to 10% (2) 15 to 20%
(3) 20 to 25% (4) 25 to 50%

Modern practice is to use _____ excess air for fuel combustion in engines.

- (1) 5 to 10% (2) 15 to 20%
(3) 20 to 25% (4) 25 to 50%

81. स्पॅन ऑफ गिअर बॉक्स म्हणजे हायेस्ट रिडक्शन रेशो व लोवेस्ट रिडक्शन रेशो यांचे _____ .

- (1) गुणोत्तर (2) बेरीज
(3) गुणाकार (4) वर्गमूळ

The span of gear box is the _____ between the highest and lowest reduction ratios.

- (1) ratio (2) sum
(3) multiplication (4) square root

82. दिशा दर्शकामधे लाईट प्रति मिनीट साधारण _____ वेळा चमकतो.

- (1) 8 (2) 80
(3) 800 (4) 8000

The frequency of light per minute flashing in a direction indicator is about _____ .

- (1) 8 (2) 80
(3) 800 (4) 8000

83. कन्व्हेंशनल गिअर बॉक्स पेक्षा कन्टिन्युअस व्हेरिएबल ट्रान्समिशनची (CVT) मेकॅनिकल इफिसिएन्शी ही _____ असते.

- (1) जास्त (2) बरोबर
(3) कमी (4) वरीलपैकी एकही नाही

Continuously Variable Transmissions (CVT) tend to have a _____ mechanical efficiency than conventional gear boxes.

- (1) higher (2) equal
(3) lower (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

84. 126 वे घटनादुरुस्ती विधेयक 2019 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- (1) हे विधेयक संसदेच्या दोन्ही सभागृहात साध्या बहुमताने म्हणजेच हजर राहून मतदान करणाऱ्या सदस्यांच्या बहुमताने मंजूर झाले आहे.
- (2) या विधेयकाने लोकसभा आणि विधानसभामधील अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी असलेला राखीव जागांचा हिस्सा आणखी पुढील 10 वर्षांसाठी वाढविण्यांत आला आहे.
- (3) या विधेयकाने अँग्लो-इंडियन जमातीसाठी असलेला राखीव जागांचा हिस्सा वाढविण्याची शिफारस केलेली नाही ज्याची मुदत 25 जानेवारी 2020 रोजी संपलेली आहे.
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

With reference to the 126th Constitutional Amendment Bill 2019, which of the following statements is *incorrect* ?

- (1) It was passed by the simple majority of the two Houses of Parliament i.e. majority of members present and voting.
- (2) It seeks to extend the reservation quota of seats in Lok Sabha and Legislative Assemblies to the Scheduled Castes and Scheduled Tribes by another 10 years.
- (3) It does not propose an extension of reservation quota for the Anglo-Indian community which expired on January 25, 2020.
- (4) None of the above

85. 'चिफ ऑफ डिफेन्स स्टाफ' (CDS) (भारत) बाबत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- (1) सी.डी.एस. चे वर्गन सेवेतील प्रमुखांमध्ये 'समानातील प्रमुख' असे केले जाते.
- (2) सी.डी.एस. हे सेना व्यवहार विभागाचे (Department of Military Affairs) प्रमुख असतील.
- (3) सी.डी.एस. हे पद 'माहिती अधिकार कायद्याखाली' येणार नाही.
- (4) सी.डी.एस. यांचे वेतन आणि भत्ते हे सेवेतील प्रमुखांच्या इतके असेल.

Which one of the following statements about Chief of Defence Staff (CDS) (India) is *incorrect* ?

- (1) CDS is described as the 'first among equals' among service chiefs.
- (2) CDS will be the head of the Department of Military Affairs.
- (3) CDS will not come under the 'Right to Information Act'.
- (4) CDS's salary and perquisites will be same as that of service chiefs.

86. लडाख बाबत योग्य विधाने शोधा.

- अ. लडाख मध्ये लेह आणि कारगील असे दोन जिल्हे आहेत.
 ब. लामांचे मुखवटा नृत्य या भागात प्रसिद्ध आहे.
 क. लामायुरू मानेस्ट्री/धर्मशाळा तेथील चंद्रासारख्या पृष्ठभूमीसाठी प्रसिद्ध आहे.
 ड. लामायुरूची स्थापना दलाई लामा यांनी केली आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब, क आणि ड (2) अ, ब आणि क
 (3) अ, क आणि ड (4) ब आणि क

Find the correct statements about Ladakh.

- a. Ladakh has two districts in Leh and Kargil.
 b. Mask dance of Lamas is famous from this region.
 c. Lamayuru monastery is famous from this region for moonlit landscape.
 d. Lamayuru was founded by Dalai Lama.

Answer options :

- (1) a, b, c and d (2) a, b and c
 (3) a, c and d (4) b and c

87. नानकाना साहिब बाबत योग्य विधान शोधा.

- अ. त्याचे पूर्वीचे नाव तलवंडी होते.
 ब. राय बुलर भट्टी यांनी या शहराचे नामकरण 'नानकाना साहिब' असे केले.
 क. ब्रिटिश काळात या गुरुद्वारामध्ये झालेल्या हिंसक हल्ल्यातून गुरुद्वारा सुधारणा चळवळीत मैलाचा दगड मानले जाते.
 ड. महाराजा रणजीत सिंह यांनी येथील जन्मस्थान समाधी देवस्थानाचे बांधकाम केले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब, क आणि ड (2) अ, ब आणि क
 (3) अ, क आणि ड (4) अ आणि ड

Find the correct statement about Nankana Sahib.

- a. It was previously known as Talwandi.
 b. Rai Bular Bhatti renamed the town 'Nankana Sahib'.
 c. During British rule, a violent episode at this place was the key milestone in the Gurudwara Reform Movement.
 d. The Janamasthan shrine was constructed by Maharaja Ranjit Singh.

Answer options :

- (1) a, b, c and d (2) a, b and c
 (3) a, c and d (4) a and d

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

88. डॉ. अभिजीत बॅनर्जी यांनी लिहिलेली पुस्तके शोधा.

- अ. मेकिंग एड वर्क
ब. व्हॉट द इकॉनामी नीड्स नाऊ
क. डेव्हलपमेंट अँज फ्रीडम
ड. पुअर इकोनॉमिक्स
इ. द आयडिया ऑफ जस्टिस

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब, क, ड आणि इ (2) ब, क आणि ड (3) अ, ब आणि ड (4) अ आणि ड

Find the books authored by Dr. Abhijit Banerjee.

- a. Making Aid Work
b. What the Economy Needs Now
c. Development as Freedom
d. Poor Economics
e. The Idea of Justice

Answer options :

- (1) a, b, c, d and e (2) b, c and d (3) a, b and d (4) a and d

89. जोड्या जुळवा (अर्जुन पुरस्कार 2019 बाबत) :

खेळाडू	खेळाचा प्रकार
अ. तेजिंदरपाल सिंग तूर	i. फूटबॉल
ब. अजय ठाकूर	ii. टेबल टेनिस
क. हरमित राजूल देसाई	iii. कबड्डी
ड. गुरप्रित सिंग संधू	iv. अॅथलेटिक्स

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	iv	ii	iii	i
(2)	i	iii	ii	iv
(3)	i	iv	iii	ii
(4)	iv	iii	ii	i

Match the pairs (Regarding Arjuna Awards 2019) :

Sportsperson	Discipline
a. Tajinderpal Singh Toor	i. Football
b. Ajay Thakur	ii. Table Tennis
c. Harmeet Rajul Desai	iii. Kabaddi
d. Gurpreet Singh Sandhu	iv. Athletics

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	iv	ii	iii	i
(2)	i	iii	ii	iv
(3)	i	iv	iii	ii
(4)	iv	iii	ii	i

90. खालील विधाने विचारात घ्या :

- अ. आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियमानुसार सर्व राज्य शासनांनी 'राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण' स्थापन करणे अनिवार्य आहे.
- ब. 'राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे' अध्यक्ष म्हणून राज्याचे गृहमंत्री कार्य करतात.
- क. 'जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे' अध्यक्ष म्हणून जिल्हयाचे जिल्हाधिकारी अथवा जिल्हा दंडाधिकारी हे असतात.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त क
(2) ब आणि क
(3) अ आणि क
(4) वरील सर्व

Consider the following statements :

- a. All the State Governments are mandated under the Disaster Management Act to establish a State Disaster Management Authority (SDMA).
- b. The State Home Minister acts as the Chairperson of the SDMA.
- c. The Chairperson of the District Disaster Management Authority is the Collector or District Magistrate of the district.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (1) Only c
(2) b and c
(3) a and c
(4) All of the above

91. 'जागतिक तंबाखूविरोधी दिन' कोणत्या दिवशी साजरा केला जातो ?

- (1) 30 जुन
(2) 31 मार्च
(3) 30 मे
(4) 31 मे

On which day is 'World No-Tobacco Day' celebrated ?

- (1) 30th June
(2) 31st March
(3) 30th May
(4) 31st May

92. 1967 मध्ये काँग्रेस कार्यकारीणीने स्विकारलेल्या 10 कलमी कार्यक्रमात पुढीलपैकी कोणती कलमे *नव्हती* ?

- बँकांवर सामाजिक नियंत्रण.
- जनरल इंश्युरन्सचे राष्ट्रीयीकरण.
- आयात आणि निर्यात व्यापारात राज्य व्यापार.
- शहरी मालमत्तेवर आणि उत्पन्नावर मर्यादा.
- व्यवसाय एकाधिकारावर आणि आर्थिक ताकदीच्या धुवीकरणावर अंकूश.
- अन्नधान्याचे सार्वजनिक वितरण संपुष्टात आणणे.
- जमिन सुधारणांची जलद अमलबजावणी करणे.
- शहरातील गरीबांच्या घरासाठी जागांची तरतुद करणे.
- संस्थानिकांचे विशेष अधिकार संपुष्टात आणणे.

(1) a, d आणि h   (2) b आणि e   (3) f आणि h   (4) e आणि f

Which of the following were *not* included in the Ten Point Programme adopted by the Congress Working Committee in 1967 ?

- Social control of banks.
- Nationalisation of General Insurance.
- State trading in import and export trade.
- Ceilings on urban property and income.
- Curb on business monopolies and concentration of economic power.
- End of the public distribution of foodgrains.
- Rapid implementation of land reforms.
- Provision of house-sites to the urban poor.
- Abolition of princely privileges.

Answer options :

(1) a, d and h   (2) b and e   (3) f and h   (4) e and f

93. *विधान (अ) :* 1978 – 1979 या वर्षात ग्रामीण भागात वाढीस आलेल्या सामाजिक तणावास सरकार हाताळू शकले नाही.

कारण (ब) : अनेक राज्यात आणीबाणीच्या काळात ग्रामीण भागातील अनुसूचित जातींना व गरीबांना दिलेले भूखंड जमिनदार जबरदस्तीने घेऊ लागले होते.

- अ आणि ब चुकीचे आहेत   (2) अ आणि ब बरोबर आहेत
- अ चुकीचे आहे, ब बरोबर आहे   (4) अ बरोबर आहे, ब चुकीचे आहे

Assertion (A) : During the year 1978 – 1979 the government was not able to deal with the growing social tension in rural areas.

Reason (B) : In many States the landowners tried to forcibly take back the plots of land given to Scheduled Castes and rural poor during Emergency.

- A and B are false   (2) A and B are true
- A is false, B is true   (4) A is true, B is false

94. 1948 साली _____ यांनी महाराष्ट्रात प्रवरा सहकारी साखर कारखाना सुरु केला, तो पर्यंत महाराष्ट्रातील सर्व अकरा साखर कारखाने खासगी मालकीचे होते.

- (1) विखे पाटील (2) कोळसे पाटील
(3) वालचंद हिराचंद (4) शंतनूराव किल्लोस्कर

In 1948 _____ started the Pravara Cooperative sugar industry in Maharashtra. Until then, all the eleven sugar industries in Maharashtra were privately owned.

- (1) Vikhe Patil (2) Kolse Patil
(3) Walchand Hirachand (4) Shantanurao Kirloskar

95. भारतातील आघाडीच्या उद्योगपतींच्या एका गटाने 1944 मध्ये 'भारताच्या आर्थिक विकासाची योजना' प्रसिद्ध केली, ती सर्वसामान्यपणे _____ म्हणून प्रसिद्ध होती.

- (1) बॉम्बे प्लान (2) दिल्ली प्लान
(3) कलकत्ता प्लान (4) मद्रास प्लान

In 1944, a group of leading industrialists issued 'a Plan for Economic Development of India'. It was more commonly known as _____.

- (1) Bombay Plan (2) Delhi Plan
(3) Calcutta Plan (4) Madras Plan

96. जोड्या जुळवा :

- अ. सरकी तेल कारखाना i. 1940
ब. भारतातील सुती कापडाची पहिली गिरणी ii. 1916
क. भारतासंबंधी औद्योगिक आयोगाची स्थापना iii. कानपूर
ड. वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन मंडळाची स्थापना iv. मुंबई

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iii	iv	ii	i
(3)	iv	iii	ii	i
(4)	iv	i	iii	ii

Match the pairs :

a. Cotton-seed oil industry	i. 1940
b. The first Textile mill in India	ii. 1916
c. Establishment of Industrial Commission regarding India	iii. Kanpur
d. Establishment of Scientific and Industrial Research Board	iv. Mumbai

Answer options :

	a	b	c	d
(1)	i	ii	iii	iv
(2)	iii	iv	ii	i
(3)	iv	iii	ii	i
(4)	iv	i	iii	ii

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

97. 'मुंबई मजूर संघाचे' संस्थापक कोण होते ?

- (1) बी.पी. वाडिया (2) श्रीपाद अमृत डांगे
(3) महात्मा ज्योतिबा फुले (4) नारायण मेघाजी लोखंडे

Who was the founder of 'Mumbai Majur Sangh' ?

- (1) B.P. Wadia (2) Shripad Amrit Dange
(3) Mahatma Jyotiba Phule (4) Narayan Meghaji Lokhande

98. 1932 मध्ये भारतात किती साखर कारखाने होते ?

- (1) 30 (2) 35
(3) 40 (4) 38

In India, how many sugar factories were there in 1932 ?

- (1) 30 (2) 35
(3) 40 (4) 38

99. 1991 मध्ये भारताने औद्योगिकरणासाठी उदारमतवादी धोरण स्विकारले तेव्हा _____ अर्थमंत्री होते.

- (1) पी.व्ही. नरसिंह राव (2) डॉ. मनमोहन सिंग
(3) मोरारजी देसाई (4) पी. चिदंबरम्

_____ was the Finance Minister, when India accepted Liberalization policy for Industrialization in 1991.

- (1) P.V. Narasimha Rao (2) Dr. Manmohan Singh
(3) Morarji Desai (4) P. Chidambaram

100. खालीलपैकी कोणते युक्तीवाद 'खाजगीकरणाच्या' बाजूचे आहेत ?

- अ. जलद निर्णय
ब. बेकारीत वाढ
क. मालमत्तेचे अधोमूल्यन
ड. सेवांच्या गुणवत्तेत सुधारणा

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त ब आणि क (2) ब, क आणि ड
(3) फक्त अ आणि ड (4) अ, ब आणि क

Which of the following arguments are in favour of 'privatisation' ?

- a. Quick decision
b. Increase in unemployment
c. Decrease in the value of property
d. Improvement in the quality of services

Answer options :

- (1) Only b and c (2) b, c and d
(3) Only a and d (4) a, b and c

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलतः प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती	(2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
(3) राजा राममोहन रॉय	(4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर “(3) राजा राममोहन रॉय” असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर “(3)” होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक “(3)” हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201.   (1)   (2)   (3)   (4)

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK